

# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:  
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 fior., pe șase luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.  
România și străinătate:  
Pe an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisori nefrancoate nu se primesou. — Manuscripte nu se retrămitu.

Nr. 277.

Joi, 11 (23) Decembrie.

1886.

## Brașovū, 10 Decembrie 1886.

În nise momente, când diaristica europeană nu se ocupă decât de febrilele înarmări de război ale marelor state, va fi de interes pentru cetitorii noștri a cunoaște cuprinsul unui articol publicat în „Neue freie Presse“ de Duminecă asupra „înarmărilor celor mici.“

Din nou cetim în foile din România, că guvernul român va face reduceri în bugetele celorlalte ministere afară de acela al ministeriului de război, care va fi sporit. Etă ce serie numita fôia din Viena cu privire la acăta nouă mișcare în viața micelor state:

„Suntemu dedați de mulți ani a vedé cum în tôte statele mari europene bugetul militar se urcă mereu, cum domnesce între ele o grôznică emulațiune de-a se întrece unele pe altele prin numărul soldaților, prin armarea și echipamentul lor, prin superioritatea tunurilor și prin introducerea de tot felul de instrumente omorătoare. Pentru contradicerea, că véculu nostru, care se mândrește cu luminile sale și așa dîcîndu se scaldă în umanitate, lucrăză neobositu spre a perfecționa uneltele de război și că o parte mare a agerimei omului și a progreselor extraordinare în mecanică servește astăzi pentru aceea, de-a inventa puscă cu focu repede, tunuri ce bat departe, torpile și alte drăcii, pentru acăta contradicere flagrantă generațiunea modernă n'are pricepere. Ea privește cu liniște fatalistă, ca la un lucru ce de sine se înțelege, cum fiecare cetățenu neschioldu este obligat a face serviciu militar douăzeci séu mai mulți ani din viața sa, cum cheltuielile pentru arte și știință, pentru instrucțiunea poporală și comunicațiunea publică adeseori n'ajungu nici la jumătate suma bugetului armatei, cum statele în grozavele lor înarmări sunt amenințate a fi lovite de sôrtea acelor cavaleri austriaci, cari la Sempach au fost mare parte înăbușiți sub greutatea cuiraselor lor.“

„Tôte aceste se consideră ca ceva natural în statele mari europene, cari nu fără invidiă priveau pân'acum la amicii vecini, ce se aflau într'o stare de nevinovăția militară și se mulțumeau chiar pentru modestele lor raporturi c'unu fôrte micu bugetu de război....“

„Astfelu cei din statele mari până în anii din urmă priveau și laudau statele mici ca pe nise oaze ale păcii în mijlocul pustiei de arme. Trupele lor nu le considerau mai seriosu decât ca pe nise soldați de plumb ai copiilor noștri, ele treceau de „nise frumoșe jucării pentru copii cei mari.“

„Acăstă părere primă o lovitură nimicitore prin luptele dinaintea Plevnei. În fața șanțurilor, în dosul căror bravele bataliune ale lui Osmanu-pașa se luptau atăt de vitejese, se schimbă cursul obicinuitu al lunei. Celu slabu mântu pe celu tare, celu micu pe celu mare. Ajutorul român scose pe Ruși din critica strîmtoare, în care ajunseseră. De atunci s'a redicatu véda militară a statelor mici precum și conștiința lor, judecata asupra lor fû alta. Exemplu dela Plevna a arătat lunei câtu de importantu, ba chiar decizitoru, pôte fi sprijinul și alu unei țeri de-o modestă mărime chiar pentru o putere militară de întéiul rangu, a arătat cum alianța c'unu micu prietenu pôte decide lupta dintre doi uriași. De atunci le-a crescutu micelor state crêsta, ele începură a nису sê imiteze după puterile lor pe statele mari, ași suntu deja tôte cuprinse mai multu séu mai puțin de frigidurile militarismului, se n'velesc în armătură grea și își făuresc săbii lungi, cari nu se prea potriveșc pentru picioarele scurte.“

„Este de necredut cu ce zelu lucrăză statele mici pentru îmbunătățirea și sporirea armatelor lor. De Greci nici că mai voim sê vor-

bim. Ei voru o „patriă mai mare“ — acăta e vechia și nesfârșita melodiă a politice grecesce și deși acum se cântă încet, rămâne neschimbată. Dér și acolo, unde nimeni nu se gândesce la lărgirea granițelor și la cuceriri, domnesce aceeași plăcere și mania de a-și întări puterea armată. În Danemarca se propune sporirea armatei și o seriă de fortificațiuni, cari voru costa celu puțin 39 milioane de corone. În Belgia e certă violentă pentru introducerea serviciului militar obligatoru generalu și pentru fortificarea Anversului și a liniei Maasei, pentru cari stăruiesce generalul Brialmont și ministrul de război, ca și cum neutralitatea Belgiei n'ar fi recunoscută de întreaga Europă prin tractate sêrbătoreșce. Chiar Elveția se silește să însufe respectu vecinilor ei. Se lucrăză la fortificările Gotthardului cu cea mai mare grabă și consiliul național a împuternicitu pe consiliul federalu, ca noul material de război propus pentru anii 1888 și 1889 sê se procure deja în anul viitoru și totodată a exprimat speranța, că consiliul federalu va lua la timp tôte măsurile, ca în casu de încurcături războinice între statele vecine sê apere integritatea și independența Elveției... Acum nu se mai dîce în Elveția: „pe munți locuiesce libertatea!“ ci conformu spiritului timpului: „pe munți locuiesce progresul militaru.“

„Așa e, cei mici nu vreau sê rămân înderétul celor mari. Ași nu te mai poți încrede în tractate și este o cestiune, la care nu ușor sê pôte răspunde, că ôre dinaintea unei neutralități, fiă ea ori câtu de garantată și sigilată, bataliunele unei mari puteri s'ar retrace, decât ea n'ar fi apêrată printr'unu număr respectabilu de tunuri.“

„Dér însemnătatea statelor mici ca aliați se mărește prin înarmările lor și în casul unui război europeanu nu se va mai puté trece așa ușor peste ele, cum se întempla înainte. Așa crede celu puținu lumea în acele țeri, cari până mai acum câțiva ani în privința raporturilor militare trăiau într'o simplitate idilică. Acum sunt alarmate și isgonite din raiul vieții idilice. Și statele mici, ca și cele mari, pe cari si le iau ca exemplu, în curêndu voru geme greu sub povara de feru. A se încărca cu ea e ușor, dér a o scutura érași josu de pe umêru le va fi cu neputință pentru multu timp.“

„Mai înainte războiul nimicea bunăstarea națiunilor, astăzi îngrijesce de acăta pacea în armată; și pentru ca sê nu se pôtă plânge nici unu singuru poporu asupra acestui lucru, dispare acum încetulu cu încetulu și diferința dintre statele mari și statele mici, și întreaga omenire europeană se rógă cu pietate la idolul momentului de față: pușca cu repetiția.“

## Scopul școlii reale unguresce din Deva.

În ședința dela 16 Decembrie a comisiunii financiare a camerei deputaților, desbătându-se bugetul cultelor și instrucțiunei și anume postul de 5000 fl. pentru ștergerea împrumutului de 83,000 fl. făcutu ca sê se construiesc școla reală cu internat în Deva, raportorul Orszagh propuse sê se amâne cu unu an edificarea internatului.

George Szathmary, luând cuvêntulu pentru internatul plănuit în Deva, face istoricul născerii acestui „importantu“ institutu de învățămêntu și arătă absoluta necesitate d'a exista mai departe. Amintesce, că comitatul Hunedorei, cu tôte sârăcia lui, a adus mari jertfe pentru acestu institutu și pentru interesele culturale. Aprôpe o sută de mii florini au jertfitu comitatul și societatea în acel ținutu expus alu țerii pentru interese culturale. Fiecare a adus jertfe, pentru ca activitatea școlii reale sê aibă efectu și succesu. E cu neputință, ca legislativa sê lase'n baltă acolo nisuițele urmărute de 15 ani Școla reală de acolo pôte avea suc-

cesu numai cu ajutorul unui internat. Dacă Ungaria n'are pentru astfelu de scopuri nici 30,000 fl., atunci e mai bine ca sê n'aibă nimic. Aci nu e vorba de o jumătate de milion séu de sute de mii, câtu se dă pentru unele palate, ci de o sumă care a costat d. e. o aripă de pôtă séu o coltoană de pimniță a palatului vamal.

Stefan Rakovszky recunosce, că micile cheltueli ale internatului în Deva nu stau în raportu cu importanța lui. Cruțarea ar fi aci în adevêru necorect întrebunțată.

Ministrul Trefort observă, că, din punctu de vedere curat financiaru, n'ar avea nimic de obiectat în cența amânării înființării internatului cu unu an, dér aci sunt în jocu considerațiuni multu mai importante, pentru care se rógă sê se voteze postul.

Wahrmann recunosce că cheltuelile la acestu postu se ceru pentru unu scopu corect și motivat. Dér decât vrem sê facem economiă, trebuie sêncepem undeva. Ministrul de instrucțiune a făcut în anii din urmă 30 milioane datorii. Așa nu mai pôte merge. Oratorul se miră, că comisiunea nu simte, că a sositu timpul a începe undeva cu economiile.

Ministrul Trefort replică, că împrumuturile contractate de elu pentru construcțiunî nu sunt 30, ci 9 milioane.

Lang nu găsesce corect a lăsa sê cadă postul. Chiar cei interesați — acăta sê nu se uite — au adus mari jertfe și nu trebuie sê se respingă brutalu acăstă abnegațiune.

Enyedi încă ar merge departe cu economiile, dér nu pôte încuviința economii acolo, unde e vorba de unu interesu naționalu.

Hegedüs încă e pentru economiă, dér aci se tracțeză de satisfacerea unei trebuințe reale. Institutul din vorbă numai atunci pôte corêspunde deplinu scopului, decât are unu internat. Numai atunci proprietarii mici și mijlocii își potu cresce copii în aceste institute. Oratorul votăză postul, dér sê se noteze în raportu, că acestu casu nu servește ca precedentu pentru celelalte școle reale.

Helfy e de părerea lui Wahrmann, dér în casul acăsta cruțarea ar fi réu întrebunțată.

Br. Liphay nu votăză acestu postu, a căruia cerere e dubiosă.

Kvalitz votăză postul, fiindu că înființarea internatului o pretindă raporturile locale.

Au mai vorbit și alții pentru postu. Precum vedem, școla reală ungurescă cu internat din Deva are scopul a maghiarisa, și numai de aceea s'a votat înființarea internatului. Comitatul a cheltuit bani românesci — pe lângă cei românesci ai ministeriului — ca sê susțină școla de maghiarisare.

## Armata italiană.

În camera italiană, la întrebările lui Rudini asupra armatei, ministrul de război a răspuns următoarele: Districtele militare sunt provêdute cu totu ce e necesar pentru echipamentul oștirii. La 1 Ianuarie 1887 cea mai mare parte a miliției teritoriale va fi organizată; la 1 Ianuarie 1888 efectivul de pace alu companiilor va fi de 100 ômeni. Deși densusul nu e pêtunsu de necesitatea pușilor de repetiția, crede că e bine sê se procure acăstă armă spre a ridica elementul moralu alu trupe. În depou suntu sêse milioane pușculițe cu conserve de carne. În raportu analogu suntu și celelalte provizii. Arme suntu nu numai pentru armata de prima și a doua liniă (reserva), ci și pentru miliția teritorială. Pușcile actuale sunt escelente; transformarea lor în pușci de repetiția e lesne și ieftină (șec franci de bucată).

Pe la mijlocul anului 1887 tôtă oștirea de prima liniă va fi armată cu pușci de repetiția. Deôrece muniția pentru aceste pușci e aceeași, ca și pentru pușca de până acum, armata nu va suferi nimic în casul unei mobilisări. Din rezervă séu miliția mobilă se potu imediat mobilisa regimentele de infanteriă și artileriă pentru formarea a 12 divisiunî. La casu de nevoie totulu va fi gata, căci se voru face orice sacrificii.

Organizarea miliției teritoriale progresăză repede și





Cursul la bursa de Viena

din 21 Decemvre st. n. 1886.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur, Rentă de hârtie, Imprumutul căilor ferate, etc.

Bursa de Buenresci.

Cota oficială dela 8 Decemvre st. v. 1886.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Renta română, Renta rom. amort., Impr. oraș. Buc., etc.

Cursul pieței Brașov

din 22 Decemvre st. n. 1886.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Banenote romănesci, Argint românesc, Napoleon-d'or, etc.

Förte importantü!

Mi-a sositü de totü prospätü:

Halva adevëratü de Adrianopolü!

Rachatü cu fisticü, Vaniliä, Chocoladä, Lämäe, Fragï etc. din renumita fabricä „Bellavista“ premiätä cu medalia de aurü a D-lui P. Dimitrescu în Galați, dela care numai eu singurü am depositulü pentru totä Transilvania și Banatü-

Portocale de o dulcëtä estraordinarä, precum nu s'au mai aflatü aci.

Mandarine de calitate superiörä.

Smochine în cutii de primissima calitate.

Stafide, Sultanine și Elemë de calit. cea mai superiörä.

Töte aceste articole se aflä de vëndare și „en detail“ cu prețuri förte moderate în filiala mea localulü

D-lorü MUTZIG & SLAMINEK

Strada Teatrului.

Comande pentru provinciä efectuezü promptü dela 1/3 Kilo în susü cu rambursä.

Brașovü, 1 (13) Decemvre 1886.

Cu totä stima

Nicolae N. Bidu.

Förte importantü!

Mersulü trenurilorü

Valabilü dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealü-Budapesta și pe linia Teiușü-Aradü-Budapesta a calei ferate orientale de statü reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predealü-Budapesta, Budapesta-Predealü, Teiușü-Aradü-Budapesta, and Budapesta-Aradü-Teiușü. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and destination.

Nota: Örele de nöpte suntü cele dintre liniile gröse.